

Nr 132.

Ankom till riksdagens kansli den 16 juni 1933 kl. 2 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckt motion om viss engångs-
ersättning till änkefru Emma Kleberg.*

(1:a avd.)

Uti en inom andra kammaren av herr *R. Lundqvist* i Rotebro *m. fl.* väckt motion (nr 382) har hemställts, att riksdagen ville besluta, att till änkefru *E. Kleberg* skall utbetalas en engångsersättning för förlorad egendom av 20,000 kronor.

Till stöd för sin framställning hava motionärerna åberopat motiveringen i en av dem väckt, till bankoutskottet remitterad motion (nr 351) om årligt understöd till änkefru *Emma Kleberg*.

Av sistnämnda motion inhämtas bland annat följande:

Svenske undersåten, civilingenjören *John Lennart Wilhelm Kleberg* inträdde en tid efter världskrigets utbrott såsom delegat i svenska röda korset för dess hjälp- och sjukvårdsverksamhet bland krigsfångarna i Ryssland. Under de revolutionära omstörtningarna därstädes blev *Kleberg* år 1919 av bolsjevikerna avrättad, varjämte hans lösegendom beslagtogs.

Mordet på *Kleberg* hava vederbörande ryska myndigheter lämnat utan gottgörelse. Då *Klebergs* moder befann sig i tryckta ekonomiska omständigheter, erhöll hon år 1927 i anledning av den förlust, som avrättningen av hennes försörjningspliktige son innebar, av svenska staten ett belopp av 20,000 kronor. Ifrågavarande belopp har emellertid icke visat sig tillräckligt att skingra hennes ekonomiska bekymmer. Enligt motionärernas mening vore det en nationell hedersplikt, att *Klebergs* åldriga moder genom svenska statsmakternas försorg äntligen bereddes en ekonomiskt tryggad återstod av sitt liv. Lämpligast syntes motionärerna denna fråga kunna ordnas i form av ett årligt utgående understöd jämte engångsersättning för den avrättade sonens beslagtagna lösegendom.

I avgivet utlåtande över motionen, i vad den avsåge pensionsfrågan, har bankoutskottet bland annat framhållit, att, enligt av utskottet under hand erhållna upplysningar rörande vad som förekommit i samband med *Klebergs* död, det ville förefalla, som om här föreläge omständigheter, vilka möjligen kunde motivera åtgärd från statens sida för beredande av en ersättning åt *Klebergs* moder i anledning av den förlust, hon lidit genom sonens bortgång. I saknad av en i officiellt godtagbar form lämnad relation rörande omständigheterna i samband med *Klebergs* död hade utskottet emellertid

ansett sig icke kunna på grundval av den föreliggande motionen taga ståndpunkt till frågan om beviljande av årligt understöd åt änkefru Kleberg. Enligt utskottets mening borde det ankomma på Kungl. Maj:t att i första hand pröva denna fråga; och såvitt utskottet hade sig bekant torde möjlighet icke saknas att erhålla de upplysningar, som erfordrades för ett fullt tillförlitligt bedömande av omständigheterna vid Klebergs bortgång.

Med denna motivering ansåg utskottet sig i frågans nuvarande läge böra hemställa, att motionen, i vad den ankomme på bankoutskottets prövning, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Riksdagen har sedermera fattat beslut i överensstämmelse med bankoutskottets hemställan.

Utskottet.

Med denna erinran om vad i ärendet tidigare förekommit, övergår utskottet till behandling av den nu föreliggande motionen, som innebär, att till änkefru Kleberg skulle av statsmedel utbetalas ett belopp av 20,000 kronor, utgörande ersättning för den av bolsjektiverna beslagtagna lösegendom, som tillhörde hennes i Ryssland avrättade son.

Med hänsyn till de alldeles särskilda förhållanden, som i detta fall otvivelaktigt föreligga och vilka äro av ömmande beskaffenhet, anser utskottet starka skäl tala för att ytterligare ersättning av statsmedel tilldelas änkefru Kleberg. Emellertid kan ifrågasättas, huruvida beredande av ersättning åt henne i form av pension är den lämpligaste utvägen med hänsyn såväl till hennes höga ålder som till den avsevärda tid, som förflutit sedan sonens bortgång. Huru än pensionsfrågan må lösas — ett spörsmål, varöver statsutskottet icke har att yttra sig — anser sig utskottet böra förorda, att åt henne beredes viss ersättning i form av ett kapital, så avvägt, att det kan betraktas som slutlig ersättning för hennes genom sonens död lidna förluster intill tidpunkten för Kungl. Maj:ts beslut i detta ärende.

I fråga om ersättningens storlek har utskottet emellertid icke ansett sig böra ingå på någon närmare prövning härav, då utskottet är av den uppfattningen, att det lämpligen bör ankomma på Kungl. Maj:t att efter verkställd sådan prövning bestämma densamma. Vad änkefru Kleberg tidigare erhållit i ersättning av statsmedel, torde nu böra gå i avräkning.

Utskottet vill vidare i detta sammanhang framhålla angelägenheten av att, om staten nu beviljar änkefru Kleberg ett visst ersättningsbelopp, på svenska statsverket samtidigt överlåtas de fordringsanspråk gentemot sovjetregeringen, som i berörda hänseende kunna tillkomma änkefru Kleberg eller hennes sons andra rättsinnehavare. För ersättningens utbetalande torde därför ett villkor i sådan riktning böra uppställas.

Vad slutligen beträffar sättet för bestridandet av ifrågavarande engångsersättning vill utskottet föreslå, att Kungl. Maj:t erhåller bemyndigande att anvisa den från det utom huvudtitlarna uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter i allmänhet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må i anledning av föreliggande motion (II: 382) bemyndiga Kungl. Maj:t att av förslagsanslaget till oförutsedda

utgifter i allmänhet såsom ersättning i ovan angivna hänseenden till änkefru Emma Kleberg utbetala det belopp, som Kungl. Maj:t efter närmare prövning kan finna skäligt.

Stockholm den 16 juni 1933.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Kvarnzelius, Lindblad, Widell, Nilsson* i Malmö, *Carlsson* i Gävle, *Asplund, Walles, Ernfors*, friherre *Lagerfelt*, herrar *Nilsson* i Fredriksfält, *Thelin* och *Björck* samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Holmgren, Jansson* i Falun, *Strindlund, Törnkvist* i Karlskrona, *Persson* i Fritorp, *Eriksson* i Stockholm, *Andersson* i Höör, *Persson* i Falla, *Svensson* i Grönvik och *Jonsson* i Eskilstuna.
